

דברים שבורים

עינת א. שמשוני

עריכה: נעמה טל, לירון פיין
עריכת לשון: תמר וינברג
הגהה: אריאלה באום, חדוה שקד

“אין שלם מלב שבור”

(רבי מנחם מנדל מקוצק)

1

קורנפלקס 'תלמה',
שתי חבילות עלי פסטה ללזניה,
גבינת 'עמק' מגורדת...

קרן הניחה את המוצרים על מסוע הקופה בסדר קבוע ושיטתי. כך יהיה קל יותר לארוז אותם בסלי הקניות לפי מיקומם בארונות המטבח, מה שיקל על מלאכת הפריקה בבית. כמה שפחות בלגן, יותר בטוח.

היא מומחית בזה, בלעשות דברים מהר וביעילות. כשהייתה נכנסת לסופרמרקט, נדרשו לה בדיוק שלוש שניות להבין איפה נמצא כל דבר. היא הייתה פוסעת בין המעברים בשיטתיות חדרת מטרה, מכניסה לעגלה מוצרים באופן כמעט אוטומטי. אם היו מעירים אותה באמצע הלילה ושמים אותה בתוך הסופר בעיניים קשורות, הייתה יודעת באיזה מעברים לעצור, לאן להושיט את היד ומה הסדר היעיל ביותר לסיים את הקנייה במינימום זמן. דבר ראשון למעבר של הירקות, משם לאזור של הפסטות והארוז, אחר כך למוצרי החלב ומשם למחלקת העופות...

הקופאית העבירה את המוצרים בקצב מונוטוני. ביפ... ביפ... ביפ... וקרן הוסיפה למסוע שני בקבוקי שמן זית, שוכבים, לא עומדים, כדי שלא יפלו, חלילה, וחבילת קמח סגורה בתוך שקית, שלא יתפזר אם במקרה יהיה חור קטן. רשימת הקניות שלה הייתה כל כך קבועה שלא היה הרבה

מקום להתבלבל. שלומי אהב שגרה, גם כשזה נגע לסוג היוגורט, שחייב להיות דנונה, או למותג משחת השיניים שלו. אפילו את מרכך הכביסה לא החליפה כבר שנים. וגם עכשיו, חמישה חודשים אחרי, המשיכה לקנות את אותו מרכך כביסה בניחוח אלגום. כאילו שמישהו בכלל יודע מה זה אלגום.

“על השמינייה של טרה יש עכשיו מבצע,” אמרה הקופאית שהחזיקה ביד שמיניית יוגורט של שטראוס.

“זה בסדר,” מיהרה קרן לענות, “אנחנו רגילים לזה.”

“חבל,” ענתה הקופאית, “זה חצי מחיר. הטעם אותו טעם.”

“תשאירי את זה,” אמרה קרן. גבר מקריח שעמד מאחוריה בתור התנדנד בעצבנות מרגל לרגל. היא לא רצתה לעורר מהומה וללכת להחליף את היוגורט באמצע החשבון. אנשים תמיד מתעצבנים מזה.

“איך שאת רוצה,” הקופאית משכה בכתפיה. זה לא איך שאני רוצה, חשבה קרן. ובאמת, מה בכלל אכפת לה? למה לשלם כפול על יוגורט שלאף אחד לא באמת אכפת ממנו? זה הפחד לשנות הרגלים שהם אפילו לא ההרגלים שלה.

הקופאית העבירה את היוגורט מתחת לסורק הברקודים ושלחה יד אל המוצר הבא.

“חכי,” אמרה קרן, “אני אחליף אותם.”

הקופאית חייכה בשביעות רצון, “אין בעיה, נשמה. אני מזכה אותך. רוצי מהר, תחליפי.”

המקריח מאחור נשף במורת רוח ועשה פרצוף מרוגז אבל הקופאית שלחה בו מבט שהבהיר שלא ממש אכפת לה.

קרן רצה מהר אל מחלקת מוצרי החלב ולקחה מהמקרר שמיניית יוגורט בחצי מחיר.

שלומי נעמד מאחוריה.

“מה נראה לך שאת עושה?”

“זה עולה חצי מחיר והטעם אותו טעם,” היא חזרה על

מילותיה של הקופאית.

“את יודעת שאני מעדיף דנונה,” הוא אמר.

“אתה ממילא לא תאכל מזה,” אמרה, אבל היד שלה בכל זאת רעדה קצת. זה היה מטופש. באמת מאוד מטופש. בסך הכל יוגורט. אז למה הלב שלה דפק כל כך חזק? בדרכה חזרה לקופה, עצרה במעבר של חומרי הניקוי ולקחה מהמדף מרכז כביסה בניחוח לבנדר.

“את עושה את זה בכוונה,” שלומי סינן מעבר לכתפה, “את מנסה להרגיז אותי, זה מה שאת מנסה.”

“לא,” היא ייצבה את אחיזתה בבקבוק המרכז, “זה לא קשור אליך. אני פשוט אוהבת ריח של לבנדר.”

למישהו מהצד זה נראה אולי כמו משהו פשוט וזניח, אבל עבורה היה זה עוד צעד בדרך להתרת הכבלים שהחזיקו אותה במשך שנים. היא חזרה לקופה בלב הולם. הקופאית הביטה בה כמנצחת. ואולי היה זה רק נדמה לה, אבל היא הרגישה מנצחת. היא החליפה סוג יוגורט וסוג מרכז ואף אחד לא יגיד לה על זה כלום.

אף אחד לא יגיד לה על זה כלום.

כל הדרך הביתה המחשבות קדחו בראשה. מחשבות מפחידות שלא העזה אפילו לומר בקול. בקושי העזה לחשוב אותן. מחשבות שבמשך שנים ישבו מקופלות ומכווצות בתוך מגירה חשוכה ונידחת ועכשיו ביקשו לצאת החוצה.

המחשבות המשיכו לגלוש ללא שליטה גם כשהגיעה הביתה והחלה לסדר את המוצרים בארונות.

הדלת נפתחה ומאיה נכנסה הביתה. “התבטל שיעור מדעים כפול כי המורה חולה. שחררו אותנו מוקדם. מה יש לאכול?” קרן העיפה מבט מבוהל בשעון, “עוד לא הכנתי ארוחת צוהריים.”

“לא נורא, אני אקח יוגורט,” מאיה שלפה גביע יוגורט מתוך

שמיניית הטרה שקרן בדיוק הוציאה מאחד הסלים, הוציאה קופסא מאחד הארונות והוסיפה לגביע מעט גרנולה. קרן הביטה בה בדריכות.

“מה?” שאלה מאיה ברוגז כשהבחינה שקרן מתבוננת בריכוז בכל כפית שהכניסה לפה.

“איך היוגורט?”

“יופי,” ענתה מאיה.

“שמת לב למשהו שונה?”

מאיה הביטה בה בבלבול, “אמממ... לא?” ואז גלגלה עיניים והלכה עם היוגורט לסלון.

קרן לא הצליחה שלא לחייך. היא הכניסה את שבעת הגביעים הנותרים למקרר והביטה בהם. הם הביטו בה בחזרה באדישות, כאילו אומרים לה, “אנחנו בכלל לא מבינים מה העניין”. מה העניין, באמת? אנשים פוחדים לשנות הרגלים. הם תקועים על משהו ומשלמים ביוקר. למה היא נשארת תקועה? למה היא ממשיכה לשלם ביוקר? היא סגרה את המקרר.

מגנט בצורת עוגן עם הכיתוב “נמל אשדוד - בלב שלי” הצמיד אל הדלת הזמנה מצועצעת באותיות זהב למסיבת יום הולדת שנה לנכד הבכור של אתי שאמורה להתקיים מחר.

המקום האחרון עלי אדמות שקרן רצתה ללכת אליו. מי בכלל עושה מסיבת יום הולדת שנה באולם? היא עדיין לא התאוששה מהברית שהם עשו לנכד הזה עם שלוש-מאות מוזמנים, כאילו זאת חתונה. אתי והמסיבות הגרנדיוזיות שלה. היא פתחה שוב את דלת המקרר והביטה ביוגורט. זהו. היא לא תלך למסיבה הזו. אין לה שום סיבה ללכת. היא לא חייבת כלום לאף אחד.

היא לא חייבת כלום לאף אחד.

“באמת? לא חייבת כלום?” שלומי נשען על השיש ושילב את

ידיו בתנוחה הזאת שאף פעם לא בישרה טובות. "מי הייתה באה לפה עם סירים כשהיית בסוף ההריון ואחרי הלידות, הא? אתי באה. מי שלחה את הבנות שלה לעשות לך בייביסיטר כשרצית לצאת? אתי שלחה. מי דואגת לך כבר חמישה חודשים שלא תהיי לבד? מי? אתי. אז אם אתי עושה מסיבה לנכד הבכור שלה, את יכולה להראות קצת כבוד."

קרן לקחה נשימה עמוקה, נאחזת באומץ עשוי מגביעי יוגורט. "מעולם לא ביקשתי מאתי לבוא עם סירים, או לבוא בכלל. הסיבה היחידה שאתי טורחת להגיע זה כדי להראות לי כמה אני לא מסוגלת להסתדר בלעדיה."

היא הייתה מוסיפה שהיא גם מעולם לא הייתה זו שרצתה לצאת וביקשה מהבנות של אתי לבוא לשמור על הילדים. זה תמיד היה שלומי שהתעקש שהם יצאו בשביל לעשות את 'סיבובי הרושם' שלו, כמו שהיא נהגה לכנות אותם בינה לבין עצמה. ובוודאי שהיא לא רצתה את נוכחותה המעיקה של אתי או של כל שאר משפחתו של שלומי בחודשים האחרונים, אבל כמו תמיד, אף אחד לא שאל אותה.

היא לא אמרה לו דבר מכל זה. ממילא לא היה טעם ובדיוק באותו רגע מאיה צעקה מכיוון הסלון, "אמרת לי משהו?"
"מה? לא, לא, סתם מלמלתי לעצמי."

מאיה משכה בכתפיה והחזירה לאוזניה את האוזניות. קרן סיימה לסדר את המוצרים במקום, סגרה את המקרר והכניסה את הסלים למגירה שלהם, מקופלים כך שיהיה קל לשלוף אותם בפעם הבאה שיידרשו.

היא לא הייתה צריכה לענות לו. היא לא חייבת תשובה לאף אחד מהם. את המתנה המיותרת שקנתה, תחזיר לחנות. היא תגיד למשפחתו של שלומי שהיא עדיין לא מוכנה להגיע לאירועים, שעוד קשה לה. הם לא יוכלו להתווכח עם זה. זה הרי בדיוק מה שהם מצפים ממנה להיות - עצובה ואבלה.

במקום לבזוז את הערב על מסיבה טיפשית, היא תנצל את הזמן לשרטט את נתיב הבריחה שלה, את דרכה אל החופש. הגיע הזמן. אם היא יכולה להחליף יוגורט, היא יכולה לעשות גם את זה.

חופש. היא גלגלה את המילה הזו על הלשון. חופש. שורש ח-פ-ש, כמו חיפוש. ביוונית ελευθερία. אלפת'רוס. היא חשבה על אלפי הצועדים שבכל שנה בחודש נובמבר יצאו לרחובות ביוון כדי לכבד את זכר תנועת ההתנגדות לנאצים וקראו "אלפת'ריה איננתוס" - חופש או מוות.

חופש או מוות.

הפחד שלפת אותה מבפנים היה מצמית, אבל היא לקחה נשימה עמוקה, נכנסה לאינטרנט וכתבה "בתים למכירה באזור הצפון". מה לה ולאזור הצפון? כלום ושום דבר. לא משפחה, לא חברים. אף אחד שם לא מכיר אותה. אף אחד שם לא הכיר את שלומי.

זה בדיוק מה שהיא צריכה.

היא קיבלה הצעות לנכסים בחיפה ובקריות, אבל לשלומי היה חבר מהצבא שגר בקריית אתא. ולגיסתה עדינה יש משפחה בכרמיאל. לא, היא צריכה מקום רחוק יותר, הכי רחוק שאפשר. אולי קריית שמונה?

פתאום, העיר הצפונית שתמיד נראתה לה כמו סוף העולם, כבר לא נראתה רחוקה במיוחד. כמה אפשר בכלל להתרחק במדינה קטנה כל כך?

ואז היא ראתה מודעה שצדה את עינה. לא צוין במודעה מחיר וגם התמונה הייתה קצת מטושטשת, אבל היה מספר טלפון של משרד תיווך.

היד שלה רעדה מעל לטלפון כמו שרעדה מול מקרר מוצרי החלב. נשימה עמוקה והיא חייגה. המתווך אמר שהבית עדיין עומד למכירה ושמבחינתו היא יכולה להגיע אפילו מחר כדי

לראות את הנכס.

“מחר זה מצוין;” ענתה קרן. את הילדים היא תישלח למסיבה עם ההורים של שלומי והיא עצמה תיסע לנקודה הכי רחוקה שמצאה על המפה.

2

“בעוד שמונה מאות מטרים, פני ימינה.”

קרן עוד לא התרגלה לגמרי לקול הנשי שבקע מתוך הוויז ופנה אליה בלשון נקבה. הנסיעה לא הייתה אמורה להימשך כל כך הרבה זמן, שלוש שעות לכל היותר. כך היה בפעם הקודמת שנסעה, להיפגש עם המתווך ולראות את הבית. אבל מתברר שנסיעה עם שלושה ילדים דורשת יותר זמן. הם עצרו פעם אחת לפיפי ואז פעם נוספת ואז שוב, וביוקנעם יובל וגלי הכריזו שהם רעבים אז נעצרו לפלאפל והדרך התארכה לארבע שעות.

קרן לא הייתה מורגלת בנהיגות כאלה. בדרך כלל שלומי היה נוהג, מנווט, ומחליט על הכל. גם עכשיו הוא לא חסך ממנה את הביקורת שלו, על כך שהיא נוהגת לאט מדי, שהיא נכנסת לצומת מהר מדי, שהיא מאפשרת לאנשים לחתוך אותה, שהיא לא מעזה לעקוף.

קרן בלעה כל הערה וכל עקיצה בשתיקה. היא הייתה מיומנת בכך. ומלבד זה, ההגה היה, סוף סוף, בידיים שלה. “הנה, הגענו”, היא ניסתה לשוות לקולה עליצות נרגשת, למרות העייפות ולמרות המריבה העתידית שהלכה והתבשלה במשך הנסיעה.

אף אחד לא ענה לה.

מאיה, שישבה לידה, התעסקה במופגן בטלפון שלה. היא לא שינתה את התנוחה הזו מהרגע שהחלו בנסיעה, האוזניות שתחובות לאוזניה מסייעות לה להתנהג כאילו היא לא שומעת.

מאחור יובל וגלי היו שקועים בשינה. גלי במושב הבטיחות שלה, שצרה הכהה דבוק למצחה בזיעה של אמצע יולי, ויובל שרוע על ברכיה של אחותו הקטנה.

קֵרן הושיטה יד ונגעה קלות בברך של בתה הזועפת.

“מה?” נהמה מאיה.

“כמעט הגענו.”

“יופי,” הפטירה מאיה וחזרה אל הטלפון שלה.

כך זה היה כל הנסיעה. אולי תסתכלי על הכנרת? לא רוצה. את יודעת איך קוראים לעמק שאנחנו נכנסות אליו? לא מעניין אותי. את יודעת שפעם כל זה היה אגם אחד גדול? שתיקה. תראי, אנפות! נכון שהן יפות?

קֵרן לקחה נשימה עמוקה. היא ידעה שזה לא יהיה קל. מהרגע הראשון הילדים לא התלהבו מהרעיון שלה, ומאיה יותר מכולם. אבל היא ידעה שזה משהו שהיא חייבת לעשות. לא רק בשבילה, אלא גם בשבילם.

הדרך מקריית שמונה עברה בין חורש טבעי של עצי אקליפטוס וברושים ומטעי אבוקדו ותפוח. הנוף היה עוצר נשימה. אחרי ששתקה לכל אורך כביש תשעים, קריינית הניווט נכנסה עכשיו לפעולה. ימינה בשער, שמאלה בכיכר, שוב ימינה לרחוב הראשונים ואז שמאלה וימינה ושוב שמאלה לרחוב הלבנון.

הגעת ליעד.

“חמודים, הגענו למטולה!”

היא דוממה את המנוע והסתובבה אל המושב האחורי. יובל וגלי התמתחו שניהם. כרגיל, הייתה זו גלי שהתעוררה ראשונה ומיהרה לזנק החוצה מהרכב. יובל הזדנב אחריה.

החצר לא הייתה כמו בפעם הקודמת שהייתה כאן. העשבייה הפרועה והירוקה שראתה לפני כמה חודשים, הפכה עכשיו לסבך יבש וקוצני.

“זה הבית שלנו מעכשיו?” גלי הביטה על הבית באכזבה. הוא לא נראה מרשים במיוחד, עם דלת העץ המתקלפת, המעקה החלוד ליד המדרגות הישנות והחצר המוזנחת. אבל הוא ישב על חצי דונם וקרן קנתה אותו במחיר זול יותר ממה שמכרה את דירת הזוועות המטופחת הקודמת שלה. שלהם. “הוא קצת ישן, אבל יש לו פוטנציאל אדיר,” היא שמעה את עצמה חוזרת על המילים של המתווך שהראה לה את הבית לפני כמה חודשים. “רק לפנות את כל הרהיטים הישנים, קצת ניקיון וצבע ויש לך פנינה.” כך הוא אמר וקרן רצתה להאמין שהוא צודק.

“באמת החצר שלנו?” שאל יובל.

היא כבר אמרה להם שזה בית עם חצר גדולה, ואפילו צילמה תמונות שיראו, אבל יובל לא מיהר להאמין.

“כל החצר שלנו,” היא חייכה אליו.

מאחוריה נטרקה דלת המכונית.

“ממש יופי,” מאיה צעדה על פניהם בצעדים נמרצים. “השירותים בתוך הבית או שיש צריף בחצר?” ובלו להרים את הראש נכנסה פנימה. קרן נכנסה בעקבותיה.

נדרשו לה כמה שניות להסתגל לאפלולית שבפנים. הסלון היה מלא כולו בארגזים ורהיטים שמוקמו באקראי במרכז החדר. היא בדקה את הכיתוב על הארגזים. נהדר, רק הארגזים שהיה כתוב עליהם “כללי” הונחו שם.

מכיוון המסדרון נשמעה טריקת דלת וכעבור שניות הופיעה בסלון מאיה. “השירותים דוחים.”

“הם לא דוחים.”

“הם בני מאה!”

קרן נאנחה וניגשה לשירותים.

הבית היה ישן, החל ממרצפות האבן המנומרות וכלה באריחי הקרמיקה המעוטרים שכבר אי אפשר היה למצוא היום בשום

מקום. הן הזכירו לקרן את הבית של סבתא שלה. כשהייתה כאן בפעם הקודמת, היה הבית מלא אבק ולכלוך והאסלה הייתה צהובה משנים של חוסר שימוש, אבל חברת הניקיון ששכרה עשתה עבודה טובה. עכשיו היו השירותים נקיים ומבריקים, אך היו רחוקים מאות קילומטרים, תרתי משמע, מהשירותים שהיא השאירה מאחור.

הדירה הקודמת שלהם באשדוד הייתה חדשה מהקבלן, ושלומי בחר בעצמו כל אריח, כל אסלה וכל קרניז. את השיש למטבח ואת גופי התאורה הזמין במיוחד מחו"ל, יבוא אישי, וגם דאג לספר את זה לכל מי שנכנס אליהם, במיוחד אם האורח לא מילא את המצופה ממנו ולא התפעל בקול מיצירת המופת.

קרן לא העזה לומר לו שבעיניה זה בזבוז כסף מוחלט. מה אכפת לה איזו דוגמה תהיה לשיש? אבל היא הייתה חייבת להודות שלפחות היה לשלומי טעם טוב. באמת הייתה להם דירה יפה. יפה ואומללה. היא תקנה בהזדמנות הקרובה מושב חדש לאסלה. משהו צבעוני ורענן יותר.

גלי ויובל עברו בין החדרים, חוקרים את הסביבה החדשה. בהתחלה בהיסוס ואחר כך בהתלהבות. הבית לא היה גדול במיוחד, אבל מרווח. הוא התחיל במבואה קטנה, כזו שסבתא של קרן הייתה מכנה "הול", שנפתחה לסלון.

משמאל לסלון עמד מטבח שנראה כי הורחב ושופץ לפני שנים והיה מספיק גדול להכיל במרכזו את שולחן האוכל המוגזם שלהם, שפתאום נראה לקרן גדול מדי, כמעט מגוחך. שולחן רחב עם אפשרות לארבע הארכות שיכול לארח עשרים איש. מי צריך את זה בכלל? כרגע היה השולחן עמוס בארגזים עם הכיתוב "מטבח".

מהסלון נמשך מסדרון שהוביל לשלושה חדרי שינה, מקלחת ושירותים. החדר הגדול יהיה חדרם של יובל וגלי. החדר

הבינוני היה עבור מאיה. ואילו החדר הקטן ביותר בקצה...
“אמא, איפה המיטה שלך?” העירה גלי שהציצה לתוך החדר.
“אני לא צריכה מיטה כל כך גדולה.”
את זירת ההתפייסות המרופדת והמתכווננת שלה ושל שלומי היא מכרה בגרושים דרך אתר יד שנייה. מיטת סדום. המיטה שתישן בה מעתה היא המיטה שעמדה תמיד בחדר האורחים. מיטה נפתחת אבל אורטופדית. לשלומי היה חשוב שהיא תהיה אורטופדית.
“ומה זה החדר הזה?” יובל עמד בכניסה לחדר שיצא מצדו הימני של הסלון.
“חדר העבודה שלי.”
מעולם לא היה לה חדר עבודה, למרות שכבר שנים היא עובדת כפרילנסרית מהבית. הייתה לה באשדוד עמדת עבודה קטנה בפנית הסלון ועם זה היא הסתדרה.
את החדר הנוסף, שהקבלן אמר שהוא מושלם כחדר עבודה, שלומי הפך לחדר אורחים בשביל שיהיה לאמא שלו איפה לישון כשהיא באה לשמור על הילדים.
“אבל היא נשארת לישון כאן אולי שלוש פעמים בשנה ואני צריכה לעבוד כל יום,” קרן ניסתה לשכנע, אבל שלומי שלף את טיעון ה-“כיבוד הורים” שלו ולא נשאר לה הרבה מה לומר. לפחות המיטה הזו נשארה כחדשה.
אבל עכשיו יהיה לה חדר עבודה משלה. איך שראתה אותו לראשונה, ידעה שלזה הוא ישמש, גם בגלל המיקום שלו, שהיה מרוחק משאר החדרים, כאילו הוא לא קשור אליהם, ובעיקר בגלל הרהיט הייחודי שעמד בו.
בשבוע שעבר קיבלה טלפון מנציגת חברת הניקיון שדיווחה שהם פינו מהבית את כל הרהיטים הישנים שנותרו בו, למעט שולחן הכתיבה שלא הצליחו להזיז ממקומו. “נצטרך להביא עגלה מיוחדת כדי להוציא אותו,” אמרה הנציגה.

“עזבי,” ענתה לה קרן, “תשאירי אותו שם. הוא דווקא מצא חן בעיניי.”

עכשיו כשהסתכלה על שולחן העץ הכבד עם הפיתוחים על המסגרת והרגליים, נראה היה כי הוא תופס בנוכחותו את כל חלל החדר. היא העבירה יד על העץ הממורק שלמרות השנים שמר על הברק שלו. על אף החום של שיא הקיץ, מגעו של השולחן היה קריר ולרגע עברה בה צמרמורת, כאילו השולחן מעביר זרם לאורך הזרוע שלה, משורש כף היד ועד הצוואר. “השולחן הזה עתיק בערך כמו הבית,” זרקה מאיה מהכניסה לחדר.

“האמת שנראה לי שהוא אפילו עתיק יותר,” אמרה קרן. הבית נבנה בשנות החמישים, כך אמר לה המתווך, אבל השולחן נראה כאילו שיך למאה הקודמת. “יופי.” מאיה הסתובבה בחזרה לסלון.

“אני רעבה,” הכריזה גלי אחרי שנראה כי סיימה לסייר בכל הבית. כבר הייתה שעת אחר הצהריים מאוחרת ועבר זמן מאז הפלאפל ביוקנעם. קרן הציעה שיתחילו לפרוק את הארגזים של המטבח כדי שיהיה אפשר להכין ארוחת ערב.

מתא המטען הוציאה ציננית שארגנה עם מוצרים בסיסיים שיהיה להם מה לשים במקרר ביומיים הראשונים - ביצים, חלב, קוטג' וגבינה צהובה. היא לא ידעה באיזו שעה יגיעו ואם תמצא מכולת פתוחה במטולה, אבל ידעה שתכנון מוקדם מציל הרבה מצבי ביש. החוכמה היא רק לדעת על מה לחשוב מראש ואיזה מצבים למנוע עוד בטרם יתרחשו.

מהר מאוד גלתה קרן שהעזרה שהילדים הגישו ברוב התלהבות, בעיקר מעכבת אותה. גלי פתחה ארגזים ורוקנה אותם במהירות שגברה על היכולת לסדר את הדברים בארונות, ויובל שאל אותה על כל כלי שהרים איפה לשים אותו, גם אחרי שקרן אמרה לו שהוא יכול לבחור בעצמו. רק מאיה

עבדה ביעילות ובשקט, מרוכזת במוזיקה שנגגה לה באוזניות, אבל אחרי עשרה ארגזים הכריזה שהיא חייבת מקלחת והלכה לחפש את הארגזים עם הבגדים שלה.

“איפה לשים את התבנית של הלזניה?” יובל שלף תבנית פיירקס כבדה מאחד הארגזים.

“תשאיר אותה בחוץ.” ייתכן שפסטה עם רוטב עגבניות הייתה פתרון פשוט יותר בהתאם לנסיבות, אבל מאיה אהבה לזניה. אולי המאכל האהוב ירכך אותה מעט. אם היא רוצה שזה יצליח, קרן צריכה את בתה הבכורה לצדה, אבל מה שקרה שתי דקות אחר כך, לא עודד את קרן שזה מה שמצפה לה.

“אמא! אין מים חמים.” מאיה נכנסה למטבח עטופה במגבת וההבעה על פניה הבהירה שאפילו לזניה לא תשפר את המצב. “הדלקת בכלל את הדוד?” היא שאלה בנימת האשמה בזמן שקרן רכנה מעל לאמבטיה ובדקה את זרם המים. הם אכן היו קרים.

“אין סיבה להדליק את הדוד. היה חם כל היום ויש לבית הזה דוד שמש.”

“כן, והוא בטוח עובד כי הוא לא מהמאה הקודמת או משהו כזה,” מאיה החוותה לעבר הדוד הגדול והישן שהיה תלוי בפינת חדר המקלחת. הוא באמת נראה ישן, אבל המתווך הבטיח לה שהוא במצב תקין.

“חכי עוד קצת,” ניסתה קרן, “לא גרו בבית הזה שש שנים. יכול להיות שלוקח למים החמים זמן להגיע.”

“חכייתי עשר דקות. הדוד הזה פשוט דפוק. כל הבית הזה דפוק.” היא יצאה מהמקלחת, נכנסה לחדר שלה וטרקה את הדלת. טריקה שלישית בתוך שלוש שעות. המצב לא נראה טוב.

קרן לקחה נשימה עמוקה. זאת רק תקלה קטנה שהיא לא צפתה מראש, אבל אפשר לתקן את זה.

היא חזרה למטבח, לקחה את הטלפון שלה וחיפשה אינסטלטור בצפון. התוצאה הראשונה הבטיחה שירות עשרים וארבע-שבע. היא התקשרה אבל הגיעה למענה קולי שביקש ממנה להשאיר פרטים ויחזרו אליה בהקדם. התוצאה השנייה הייתה של בעלי מקצוע מאזור החיפה והקריות. התוצאה השלישית של אינסטלטור מחדרה.

היא שינתה את הגדרת החיפוש לאינסטלטור במטולה. האינסטלטור אליו התקשרה אמר שהוא מקריית שמונה ויוכל להגיע אולי מחר, הוא לא מבטיח. היא התקשרה לאינסטלטור נוסף והמספר לא היה מחובר.

היא תאלץ להגיד למאיה שתוותר הערב על מקלחת, או שתתקלח במים קרים. שתי האפשרויות לא נראו טובות במיוחד. אולי היא תרתיח כמה קומקומים ותמלא את האמבטיה. היא כבר עשתה את זה בעבר כשגילתה ששלומי אמור לחזור מהעבודה והיא שכחה להדליק בשבילו את הדוד.

ואז היא ראתה מחלון המטבח את הבית של השכנים מעבר לכביש. ליד הבית עמד טנדר עם ארגז פתוח ופועל משופם בבגדים שחורים מלוכלכים וכיפה לבנה גדולה על הראש העמים עליו כלי עבודה. הם ללא ספק עשו שם שיפוץ.

קרן מיהרה לצאת מהבית והלכה בצעדים מהירים לעבר הטנדר.

“סליחה, אולי במקרה אתה מבין קצת בצנרת?”

“מה?” הפועל הסתכל עליה בבלבול.

“אני גרה כאן, היא הצביעה על הבית מהצד השני של

הכביש, “ויש לנו בעיה בדוד. אין מים חמים.”

הוא עדיין הביט בה כאילו הוא לא מבין מה היא רוצה. קרן

תהתה אם הוא מבין עברית.

“יכול להיות שזאת סתם בעיה קטנה. רק עכשיו נכנסנו לגור

פה. אם לא אכפת לך רק להסתכל, אולי תוכל לתקן את זה.”

“גברת, אני לא אינסטלטור,” הוא ענה לה במורת רוח. היה לו מבטא ערבי והשפם העבה שיווה לו מראה קצת מאיים. “יש לי ילדים קטנים,” היא ניסתה, “רק כמה דקות,” אבל הפועל הפטיר שאין לו זמן ושתזמין אינסטלטור, ונכנס לטנדר שלו.

“הוא טייה, לא בטוחה שהוא היה יכול לעזור לך.” קרן הסתובבה. מאחוריה עמדה בחורה צעירה עם רעמת תלתלים ענקית וזהובה שנראתה כמו תסרוקת אפרו שיצאה בצבע הלא נכון. היא החזיקה ארגז מלא בשברי אריחים ולפי הלכלוך על הבגדים שלה, גם היא כנראה עסקה בטיוח. “כלומר, אני מניחה שהוא היה יכול לעזור אבל לא ממש רוצה. טיפוס די חמוץ, אם את שואלת אותי.”
“את עובדת פה?”

הבחורה חייכה חיוך רחב שחשף שיניים קטנות ולבנות עם רווח מלפנים. איכשהו הרווח הזה הוסיף לה יופי. “לא, אני רק באתי לקחת את הקרמיקה הישנה שהורידו מהקירות. אז אתם חדשים פה?”

“כן. בבית שם, פשוט לא גרו בו כמה שנים ונראה שיש דברים שלא תחזקו אותם כמו שצריך.”
“רוצה שאסתכל על זה?”

“מה? על הדוד?”
הבחורה משכה בכתפיה וצעדה לכיוון הבית. את הארגז עם שברי האריחים השאירה על המדרגות.

“המקלחת שם,” קרן ניסתה לכוון, אבל הבחורה בכלל לא הביטה לכיוון עליו הורתה קרן. היא פשוט צעדה אל המסדרון, כאילו יודעת את הדרך בעצמה.

“אמא, מי זאת?” גלי משכה בחולצה של קרן.
“אני לא יודעת.”

“בדקת אם הברז של המים החמים פתוח?” הגיעה צעקה

מכיוון המקלחת.

קרן לא בדקה. היא אפילו לא ידעה מה זה הברז של המים החמים ואיפה הוא נמצא. כעבור שנייה הופיעה רעמת התלתלים בפתח המסדרון.

“אני צריכה כיסא או סולם קטן,” אמרה, ובלי לחכות, ניגשה למטבח, משכה משם את אחד הכיסאות וחזרה למקלחת. קרן צעדה בעקבותיה. הבחורה נעמדה על הכיסא ובחנה את הדוד. “הברז סגור, אתה רואה? אבל אני לא מצליחה לפתוח אותו. הוא חלוד קצת. יש לך מפתח שוודי או פלאייר?” “צריך להיות לי, אני חושבת. זה איפשהו באחד הארגזים. הכל כאן בבלגן.” היא לא באמת ידעה מה יש בתוך ארגז הכלים של שלומי כי מעולם לא פתחה אותו, אבל היא ארזה אותו עם שאר הדברים.

“מצוין. בואו נחפש אותו,” הבחורה קפצה מהכיסא והתלתלים הבהירים שלה קפצו יחד איתה. היא יצאה חזרה לסלון והביטה על כל הארגזים, ידיה מונחות על מותניה בתנוחה תכליתית, “אז איפה מתחילים?”

קרן הוציאה מכיס המכנסיים שלה נייר מקופל. הייתה בו טבלה עם פירוט תכולת כל הארגזים. היא סרקה אותה כמה שניות “כלי עבודה, כבל מאריך, מפצלים ונורות. ארגז מספר ארבעים ושבע, קטגוריית כללי.”

הבחורה לקחה את הדף מידיה של קרן והביטה בו בהשתאות גלויה, “וואו! זה מרשים, אחותי.”

“זאת פשוט דרך לנהל את האריזה והפריקה בצורה מסודרת יותר.”

את השיטה הזו למדה אחרי מעבר הדירה הראשון שלהם. אז פשוט ארזה את הכל בארגזים וסגרה אותם, אבל מלאכת הפריקה ארכה יותר משהיא צפתה ושלומי איבד את הסבלנות כשחיפש את מכונת הגילוח שלו ולא ידע באיזה ארגז היא נמצאת.

כשעברו, כעבור ארבע שנים, מהדירה השכורה ההיא לדירה שרכשו, קרן דאגה שכל פריט שנארז יימצא בקלות, וגם עכשיו פעלה על פי אותה שיטה.

הבחורה המתולתלת החלה לבחון את הארגזים, "עזרי עבודה?" היא קראה את הכיתוב על ארגז אחד ועוד לפני שקרן הספיקה להבין מה היא עושה, הבחורה שלפה סכין יפנית מכיס מכנסי העבודה שלה ופתחה את הארגז.

"אלה לא כלי עבודה מהסוג שאת מחפשת," מיהרה קרן להסביר, "אלה ספרים שקשורים לעבודה שלי." היא לא אהבה לראות ידיים זרות מתעסקות בדברים שלה. הספרים האלו היו חלקת האלוהים הקטנה שהייתה רק שלה. שלומי מעולם לא התעניין בהם. אבל נראה שלאורחת החדשה זה לא הפריע. היא נראתה נינוחה לחלוטין בתוך ים הארגזים בבית שאינו שלה. "איזו שפה זו?" היא בחנה את אחד הספרים שהוציאה מהארגז.

יובל התקרב ורכן לבדוק איזה ספר היא מחזיקה, "זה יוונית. וזה," הוא הצביע על ספר נוסף בארגז, "מילון יווני-מקדוני. מקדונית דומה לבולגרית, אבל זו לא בדיוק אותה שפה." משלושת ילדיה של קרן, יובל היה היחיד שהתעניין בעבודה שלה.

"אתם מבינים את כל השפות האלו?" הבחורה שאלה בהפתעה.

"אמא שלי. היא מתרגמת לשפות בלקניות והיא יודעת לדבר שש שפות," אמר יובל.

הבחורה שרקה בהתפעלות והביטה בקרן בעיניים גדולות, "זה באמת מרשים, אחותי."

"מצאתי," הכריזה גלי והצביעה על ארגז שנכתב עליו בטוש שחור המספר ארבעים ושבע ומתחתיו "כללי".

הבחורה ניגשה אליו ופתחה את הארגז. "מה יש לנו כאן?"

היא הוציאה את ארגז כלי העבודה ופתחה אותו. "וואי, וואי, אתם אנשים מסודרים. הלוואי שהכלים שלי היו נראים כך," היא הוציאה מברג והביטה בו במבט מעריץ.

"זה הארגז של אבא שלי," אמר יובל באותה רצינות בה הסביר שאמא שלו דוברת שש שפות וקרן הרגישה משהו מתכווץ ולוחץ בשיפולי בטנה.

"אבא שלך כנראה מאוד אוהב את כלי העבודה שלו," אמרה הבחורה בחיוך.

"הוא מת," אמר יובל ביובש. הלחץ בבטנה של קרן התחזק עוד קצת. היא ציפתה לרגע המבוכה הבלתי נמנע, לגמגום, למילות נחמה ריקות מתוכן. כל אותם דברים שאנשים עשו כשילד בן אחת-עשרה נעמד מולם והכריז שהוא יתום. אבל הבחורה לא עשתה שום דבר מכל אלה, רק המשיכה לנבור בארגז, מערבבת כלי עבודה בצורה שכמעט גרמה לקרן לזנק ולקחת אותו ממנה. לבסוף מצאה את מה שחיפשה. "אז מה? אתה רוצה לעזור לי?" היא קרצה אל יובל.

הפנים של יובל נדלקו באחת והוא הנהן בהתלהבות. "קדימה, גבר," היא נעמדה וטפחה על גבו, "יש לנו ברז לפתוח."

גבר. שורש ג-ב-ר. מהמילה גבורה, להתגבר. קרן הרגישה את עצמה מתכווצת. יובל לא היה גבר, הוא היה רק ילד. היא הביטה בשניהם צועדים לעבר המקלחת. הבחורה הייתה כמעט בגובה של יובל, נראית מאחור כמו ילדה בעצמה, אבל איכשהו, למרות מידותיה הקטנות, נראה שהיא ממלאת את כל החלל בנוכחותה.

גלי, שהבינה איפה נמצא מרכז העניינים, הלכה גם היא לכיוון המקלחת וקרן שמעה את הזרה קוראת, "הו! יש לנו עוד עוזרת."

היא ניסתה להתרכז בארגון המטבח וסילוק הארגזים

האחרונים. הם ישבו לאכול ארוחת ערב חמה, מאיה תקבל את המקלחת שלה, כולם יהיו רגועים יותר. אבל משהו בתוכה לא היה רגוע והיה לזה קשר ישיר לקולות הצחוק והדיבור שהגיעו מכיוון המקלחת.

כעבור כמה דקות רצה גלי לתוך המטבח. "היא אומרת שתפתחי את המים החמים."

קרן פתחה את הברז במטבח. אחרי כמה שניות של זרזוף פושר, החלו המים להתחמם. היא נשפה בהקלה.

"היא תיקנה את זה!" גלי קפצה במקום ומחאה כפיים בהתלהבות.

"זה בגלל שהיה לי כזה צוות עוזרים מוכשר," הבחורה אמרה מהמסדרון ונכנסה למטבח בעקבות גלי. "וגם כי אני מכירה את הבית הזה. הוא היה של סבתא שלי."

זה הסביר את הטבעיות בה פסעה לכיוון המקלחת. המתווך אמר משהו על יורשת יחידה, נכדה שגרה בחו"ל. זה היה ההסבר שלו לעובדה שהבית עמד ריק כל כך הרבה זמן. "חשבתי שאת לא בארץ."

"טיילתי הרבה זמן אבל חזרתי לפני חצי שנה. נעים מאוד, ליז," היא הושיטה לקרן יד קטנה ומלוכלכת.

קרן הושיטה את ידה ללחיצה. למרות מידותיה הקטנות, הלחיצה של ליז הייתה חזקה.

"יש כאן ריח מדהים." ציינה ליז.

"אמא שלי מכינה לזניה," מיהרה גלי להסביר. "הלזניה שלה הכי טעימה בעולם."

מאיה, ששמעה את ההמולה, יצאה מהחדר שלה לוודא שאכן יש מים חמים.

ליז הורידה ארגז ריק מאחד הכיסאות והתיישרה, "אז הגעתם לפה מאשדוד? זאת חתיכת דרך ארוכה. אל תסתכלי עליי ככה, שני אלה סיפרו לי הכל," היא החוותה לעבר גלי ויובל.

“לא סיפרנו הכל,” מיהר יובל להבטיח וליז פרצה בצחוק. זה היה צחוק מתגלגל, משוחרר שנשמע קצת כמו נביחה או שיעול של כלב. קרן מעולם לא שמעה צחוק כזה. היה בו משהו מדבק ומהר מאוד גם גלי ומאיה הצטרפו לצחוק. רק יובל נשאר רציני, לא כל כך מבין את הבדיחה.

“מטולה מקום נהדר, אתם תראו. יש פה אנשים מקסימים ואווירה מיוחדת. שקט כזה אין בהרבה מקומות,” ליז הבטיחה ואז הוסיפה, “זה מקום טוב ליצור בו זיכרונות טובים.”

קרן לא ידעה למה בדיוק ליז מתכוונת. היא רק קיוותה שלא תשאל מדוע החליטו לעבור. אילו הייתה שואלת, לא היה לקרן מה לענות לה. התשובה הייתה ארוכה ומסובכת מדי ולא מהתשובות שנותנים לזרה מוחלטת.

“כמה אני צריכה לשלם לך על התיקון?” היא שאלה, בעיקר כדי לסיים את הסיטואציה.

ליז הניפה את ידה בביטול, “שטויות, זה שום דבר. בסך הכל פתחתי ברוז.”

קרן ניסתה להתעקש. היא לא חיפשה טובות או נדבות. “ברוכה הבאה למטולה,” ליז פרסה את שתי ידיה לצדדים, “פה אנשים עוזרים אחד לשני.”

“בכל זאת,” קרן עשתה עוד ניסיון אחרון, “עייכבנו אותך פה כמעט חצי שעה.”

“האמת שהלזניה הזו נראית מבטיחה,” ליז החוותה לעבר התבנית שקרן הוציאה מהתנור.

“את רוצה חתיכת לזניה בתמורה לתיקון?”
“נראית לי עסקה משתלמת לכל הצדדים,” ליז קרצה בשובבות.

קרן הוציאה קופסת פלסטיק שלפני שעה סדרה באחד הארונות והכניסה לתוכה חתיכת לזניה גדולה ומעלת אדים. היא הגישה את הקופסא לליז כדי לראות, בפעם הראשונה, את

החיוך הרחב מתחלף בהבעת בלבול.

אם ליז ציפתה לקבל הזמנה לארוחת ערב, נכונה לה אכזבה. עצם נוכחותה בבית גרמה לקרן הרגשת אי-נוחות הולכת וגוברת. אבל נראה שליז הייתה אדישה לכך לחלוטין.

“אז את יודעת הרבה שפות?” היא שאלה.

“שש”, חזר שוב יובל, “עברית, אנגלית, ספרדית, יוונית, בולגרית ומקדונית. והיא מבינה גם לדינו ויידיש.”
ליז שרקה בהתפעלות.

“למדתי בלשנות”, הסבירה קרן. היא לא הייתה מעוניינת להיכנס לשיחה ארוכה וליז נראתה לה כמו מישהי מהסוג הפטפטני. מהאנשים האלו שמרגישים בבית בכל מקום ובנוח עם כל אחד.

“ואת מתרגמת?” ליז המשיכה לשאול.

קרן הנהנה. להשתמש בכמה שפחות מילים. זו הדרך הטובה ביותר להימנע משיחות מיותרות. כשאת רק מהנהנת, או מגידה ראש, קשה להאשים אותך אחר כך במה שאמרת. אם כי, מי שרוצה להאשים תמיד ימצא דרך לעשות זאת.

“ואת מתרגמת גם מיידיש?” ליז המשיכה להתעניין. אנשים תמיד התעכבו על היידיש, מופתעים לגלות שזו שפה שיש מי שעדיין משתמש בה.

“אני מתרגמת רק לשפות בלקניות. יידיש אני יודעת לדבר קצת, לא יותר מזה.” להנמיך ציפיות. תמיד להמעיט בפרטים ולהנמיך ציפיות.

ליז הבינה את הרמז, אמרה תודה ונופפה לילדים לשלום לפני שיצאה.

כשסגרה אחריה את הדלת הרגישה פתאום קרן שלחץ כבד יורד לה מהחזה. היא מעולם לא אהבה שזרים יסתובבו לה בבית. זה אכן כמעט אף פעם לא קרה. והעובדה שליז הייתה בעלת הבית לפניו והרגישה בו כל כך בנוח, ערערה את קרן

אפילו יותר.

“למה לא הזמנת אותה לאכול איתנו?” מאיה הסתכלה על קרן במבט מאשים. כנראה שארוחת הערב האהובה עליה וחזרתם של המים החמים לא הספיקו כדי לשפר את מצב רוחה הזועף. “לא נראה לי שהיא הייתה רוצה לאכול איתנו. היא בכלל לא מכירה אותנו,” ענתה קרן. האמת שהיא נרעדה מהמחשבה שמישהי זרה לחלוטין, שבאופן מטריד הרגישה מאוד בנוח במחיצתם, תישאר לארוחת ערב. היא הוציאה ארבע צלחות והגישה אותן לגלי שתסדר על השולחן. אבל מאיה לא ויתרה. “כשמישהו עוזר לך, את אמורה להיות נחמדה אליו. לא לגרש אותו עם קופסת אוכל כמו איזה קבצן.” “לא גירשתי אותה,” קרן ניסתה להסביר, אבל מאיה הסתובבה בהפגנתיות והלכה להתקלח.

*

אחרי ארוחת הערב הם פתחו את הארגזים עם המצעים והפיג'מות וארגנו את המיטות. יובל וגלי נרדמו כמעט בשנייה שהניחו את הראש על הכרית. מאיה פרשה לחדר שלה באותה הפגנתיות שהכתיבה את צעדיה במשך כל היום, וקרן סדרה את הדברים האחרונים במטבח שכבר קיבל צורה ביתית, פחות או יותר.

“בית מקסים מצאת לך פה. אהבתי את הנברשות.” קרן לא הייתה צריכה לסובב את הראש כדי לדעת שהוא שם, אבל בכל זאת הגניבה מבט הצידה. שלומי נשען על משקוף דלת המטבח הוא החווה בציניות לעבר הנורה החשופה שהשתלשלה מהתקרה.

“אני אקנה גופי תאורה,” היא אמרה בשקט.

“למה? חבל. זה דווקא מתאים לך המראה ה... פשוט הזה. חוץ מזה, אני לא בטוח שאת יודעת איך להתקין גופי תאורה. אולי תזמיני איזה ילדונת שתעשה את זה בשבילך.”

“לא הזמנתי אותה. היא הציעה עזרה,” קרן מיהרה להצטדק.

“לא הזמנת אותה, אבל נתת לה לזניה.”

“היא עזרה לנו. מה הייתי אמורה לעשות?”

שלומי התנתק מהמשקוף והתקדם לעברה. הארשת הלעגנית שהייתה על פניו התחלפה במשהו קשה יותר, מצווה. קרן חיזקה את אחיזתה בתבנית הלזניה שבדיוק שטפה, כאילו היה זה קרש הצלה.

“דבר ראשון, לא היית צריכה לתת לה להתעסק לך בבית ולנהל שיחות עם הילדים. ואחרי שכבר עשית את זה, היית צריכה לשלם לה ולהראות לה את הדלת.”

“רצייתי לשלם לה, היא לא הסכימה לקחת כסף. היא רק רצתה לעזור.”

שלומי פלט צחוק קצר שהיה כל כך שונה מהצחוק הקולני של ליז. זה היה צחוק יבש, מאיים. “בטח שהיא רצתה לעזור. עכשיו את חייבת לה טובה והיא תוכל לסחוט ממך מה שהיא רוצה. את כזאת תמימה.”

קרן רצתה להתנגד, להגיד לו שהוא טועה, שלליז היו כוונות טובות, אבל היא רק המשיכה לשפשף את התבנית בתנועות מעגליות, כמעט לא רצוניות. היא המשיכה כך עד שהרגישה שבוכחותו של שלומי התפוגגה. רק אז הרשתה לעצמה לשטוף את הסבון מהתבנית ולהניח אותה לייבוש על השיש. היא תכניס אותה לארון מחר בבוקר. מחר יהיה יום חדש.

*

אור שמש מסנוור היכה אותה ברגע שפקחה עיניים. איפה היא? מי מכוון אליה את האור הזה? היא זינקה בבהלה לפני שנזכרה.

מטולה. היא במטולה, על המיטה הצרה בחדר הקטן, הזר והחשוף. האור הגיע היישר מהחלון. אתמול, לפני שהלכה לישון גילתה שהתריס תקוע. אולי בגלל זה מיהרה ליז להציע

את עזרתה הנדיבה. בגלל שידעה שמכרה לה, לקרן בית מוזנח במצב מתפורר. וכמו מטומטמת, היא הרגישה חייבת לליז משהו ועוד הרגישה לא נעים ששלחה אותה עם חתיכת לזניה בקופסה. אולי שלומי צדק, היא באמת תמימה.

הבוקר, החדר לא נראה טוב יותר. פתאום קרן ראתה אותו דרך עיניו של יובל, שתהה איך תישן בחדר קטן כזה, ודרך עיניו של שלומי שלעג לנורות המשתלשלות מהתקרה. חילופי הדברים מאתמול העבירו בה אותה צמרמורת מוכרת. היא התנערה בתקיפות. היא תביא מישהו שיסדר את התריס. היא תתלה וילונות על החלונות ותוסיף שטיח צבעוני ליד המיטה ומדף קטן לספרים והכל יראה טוב יותר. חשוב מכל - זה יהיה החדר שלה. רק שלה.

קרן התעוררה מוקדם, כהרגלה. גם בלילות שכמעט לא ישנה בהם, והיו לה לא מעט לילות כאלה, הייתה מתעוררת מוקדם ומזנקת מהמיטה להכין את הבוקר לפני שכולם יתעוררו. בית שיש בו קפה חם וארוחת בוקר מוכנה, הוא בית רגוע. רוב הזמן.

היא עברה בשקט בין החדרים והכינה רשימה - מראה למקלחת, וילון חדש לאמבטיה, גופי תאורה, ווי תלייה על הדלת... המתווך צדק. היא יכולה להפוך את הבית הזה לפנינה. אבל קודם כדאי שתעשה קניות ותמלא את המקרר ואת ארונות המטבח.

הוויז גילה לה שבמרחק עשר דקות הליכה יש מכולת שפתוחה כבר משש וחצי בבוקר. היא הייתה יכולה לנסוע לשם, אבל היות שהשעה הייתה רק שש ועשרים, החליטה להתחיל להכיר את השכונה דרך הרגליים.

האוויר בחוץ היה קריר, כזה שמצריך סוודר דק. הגה כבר יתרון ראשון למטולה על פני החום המהביל של מישור החוף. המתווך אמר לה שבחורף לפעמים יורד כאן שלג.

הדרך לרחוב הראשונים לוותה בשירה של ציפורים שנראה כי מילאו את כל העצים באזור. היא יכולה להתאהב במקום הזה. לזו אמרה שזה מקום טוב ליצור בו זיכרונות טובים וזה בדיוק מה שהם צריכים עכשיו.

המכולת הייתה כל מה שיכלה לצפות ממכולת שכונתית במושבה קטנה. עובד מנומנם סידר קרטוני חלב במקרר ובקושי התייחס אליה כשפסעה בין המעברים הצפופים וחיפשה את המצרכים שידעה שהילדים אוהבים.

נדמה היה שהדברים כאן מונחים באופן אקראי וחסר מחשבה. ירקות ליד דגני בוקר, נייר טואלט בצמוד למקרר מוצרי החלב. כאילו החנות עוצבה בשביל לומר לבאים בשעריה שאין טעם למהר, שאפשר לערוך קניות בנחת. זה אתגר שהיא יכולה לעמוד בו. אולי תקנה דגנים בטעם קינמון? הם אף פעם לא ניסו אותם. עצם המחשבה העבירה בה רעד של פחד מהול בהתרגשות.

המוכר המנומנם בירך אותה בבוקר טוב בזמן שהעביר את המוצרים בקופה וקרא שאלה אותו איפה תוכל למצוא חנות לכלי בית ותאורה.

“יש לך בקריית שמונה.”

“ופה אין?” היא שאלה.

המוכר שלח לה חיוך סלחני. “פה? לא. פה יש לך שלוש מכולות, שמונה בתי קפה, עשרים מלונות וחמישים גלריות. אבל חנות לכלי בית אין. אלא אם את מחפשת חנות יד שנייה.

כאלה אני חושב שיש שתיים.”

קרן הודתה לו ולקחה את המוצרים.

“חדשים פה?” שאל המוכר.

קרן הנהגה.

“איפה אתם גרים?”

היא ניסתה להסביר את מיקום הבית.

“מול משפחת דרור?”

לא היה לה מושג מי זאת משפחת דרור. היא עוד לא הכירה אף אחד, אם לא מחשיבים את ליז, שלא באמת הכירה. “בבית הישן של גברת פומרנץ? סוף סוף מישהו נכנס לשם.” המוכר נתן לה את הקבלה ואיחל בהצלחה. “בשביל רוב הדברים צריך לנסוע לקריית שמונה, אבל לפחות אין פקקים.” הוא ניחם אותה.

כשחזרה הביתה עם הקניות, הילדים עדיין ישנו. היא ניצלה את השקט לטובת סידור חדר העבודה. לכל הלקוחות שלה הודיעה מראש שתיקח שבוע חופש לרגל המעבר, אבל כדאי שתתארגן לקראת חזרה לעבודה.

היא החלה לפרוק את הארגזים ולהוציא ספרים, בעיקר מילונים ולקסיקונים. הייתה לה חיבה גדולה למילונים. זה החל עוד כשהייתה קטנה. לסבא שלה, שנולד בסלוניקי והגיע לארץ לאחר השואה, היה בבית מילון עברי-יווני ישן, ועוד לפני שידעה לקרוא, אהבה קרן לפתוח את הספר הגדול עם הדפים המצהיבים שהיה להם ריח של ארץ רחוקה ושהיו רשומות בו מילים בטורים מסודרים ובשורות קצרות ודחוסות, לא כמו בספרים אחרים.

היא אהבה להחליק את אצבעותיה על כריכת העור הכהה ועל האותיות המוזרות והמוזהבות שהוטבעו בה, ואהבה את המחשבה על כך שהאותיות האלו קשורות לשפה המחוספסת והמרתקת בה דיבר לפעמים סבה עם החברים שלו כשהיו באים לבקר פעם בחודש ולשתות אוזו.

אותיות ומילים עוררו בה סקרנות גדולה כל כך וכשהייתה בת ארבע, כבר לימדה את עצמה לקרוא בעזרת חוברות הלימוד של אחותה הגדולה שירה. בכיתה א', בזמן ששאר הילדים תרגלו את כתיבת האותיות שקרן כבר הכירה, היא פתחה את המילון הישן שהביאה איתה בילקוט ובתוך כמה

חודשים למדה את האלפבית היווני. היא ביקשה מסבא שילמד אותה יוונית וכל המשפחה נפעמה לראות שבתוך כמה חודשים כבר יכלה לנהל שיחות עם חברי מועדון האוזו.

היה לה כישרון מיוחד לשפות. כשהייתה בכיתה ה' קנו לה הוריה קלטות ללימוד ספרדית וקרן למדה את השפה בכמה חודשים. אמא שלה הציעה שתמשיך לצרפתית, אבל קרן לא אהבה את הצליל של השפה הזו. היא נמשכה אל העיצורים המחוספסים שמתחככים בשיניים ושורטים את הלשון.

כעת הוציאה את המילון העברי-יווני הישן והביטה בו בחרדת קודש. כבר שנים לא השתמשה בו. היו לה תוכנות מחשב שביצעו חיפוש מהיר ונוח יותר, אבל היומן הישן היה כמו חבר ילדות יקר ואהוב. היא הניחה אותו על המדף לצד הספרים האחרים, מעל לקלסרים של חשבונות ודו"חות. לבסוף פתחה ארגז עם מכשירי כתיבה, ניירות למדפסת ופנקסים לרשימות והחלה לסדר במגירות.

היו לשולחן הכתיבה הכבד שלוש מגירות - שתיים רחבות מכל צד ועוד אחת צרה באמצע שבמרכזה חור מנעול קטן. המגירה הייתה נעולה. היא חיפשה מפתח בכל אחת מהמגירות האחרות, אבל לא מצאה. כנראה אבד לפני שנים.

היא הדליקה את המחשב והחלה לעבור על תיבת הדואר הנכנס שלה. נורה אדומה נדלקה בשולי המסך והתריעה שהסוללה עומדת להיגמר. קרן בחנה את הקיר משני צדי השולחן בחיפוש אחר שקע קרוב.

על זה היא לא חשבה כשהחליטה להפוך את החדר לחדר העבודה שלה. היא הניחה שבעליהם הקודמים של השולחן לא נזקקו לחשמל כדי לכתוב או לעשות את מה שלא עשו עליו. היא התכופפה, ולשמחתה גילתה שקע ממש מתחת לשולחן. בשביל להגיע אליו נדרשה לרדת על הרצפה.

היא משכה את הכבל וחיברה אותו לשקע. צליל עליו שהגיע

מעל לראשה בישר שהמחשב מקבל את אספקת החשמל שלו. קרן לא העריכה נכונה את מיקומה ביחס לשולחן וכשניסתה להזדקף, נחבט ראשה. היא פלטה צעקת כאב ותפסה ברגל השולחן כדי לייצב את עצמה. ידה נגעה במשהו קר ומתכת. היא נעמדה, עיסתה את ראשה במקום בו הוא התנגש בשולחן והושיטה יד שנייה אל הטלפון שלה. היא הדליקה את הפנס וירדה שוב על הברכיים. הפעם בזהירות, בחנה את רגלו האחורית של השולחן, זו שתפסה בה.

ברוח הקטן שבין הרגל לקיר נצנץ משהו אל מול אורו של הפנס. היא התכופפה יותר כדי לבחון את רגל העץ מקרוב. מפתח קטן וכסוף היה קשור אל רגל השולחן בחוט דק. קרן שלפה מספריים מאחת המגירות הצדדיות וניתקה את החוט. המפתח נפל על הרצפה בקול דנדון עדין.

קרן הרימה את המפתח והכניסה אותו לחור המנעול שבמגירה האמצעית. היא ציפתה להתנגדות, לאחר כל השנים שהמגירה עמדה נעולה, אבל בניגוד לכל שאר הדברים בבית, המפתח החליק בתוך המנעול בקלות והמגירה נפתחה בקול נקישה חלש.

גל של צמרמורת עבר בידה של קרן, כאילו פתיחת המנעול שחררה איזה זרם אנרגיה שהיה כלוא בפנים אבל למרבה האכזבה, המגירה הייתה ריקה. למה שמישהו יטרח לנעול מגירה שאין בה כלום? ועוד להחביא את המפתח? היא הניחה את המפתח בתוך המגירה וסגרה אותה.

3

“באתי להחזיר את זה ולדווח שגלי צודקת במאה אחוז. זאת באמת הלזניה הכי טעימה שאי פעם אכלתי.”

הראש המתולתל של ליז הציץ לתוך הסלון. היא חייכה את החיוך הרחב שלה עם הרווח בשיניים ונופפה בקופסת פלסטיק ריקה.

מאיה אמרה שהסלון מדכא והם הלכו יחד לקנות וילונות, נברשת חדשה ומסגרות של תמונות בגדלים שונים כמו שמאיה ראתה בפינטרסט. את המסגרות תלו בכניסה לבית ומילאו אותן בתמונות משפחתיות מרגעים שמחים - מאיה ויובל הקטנים יושבים יחד בבריכה קטנה מגומי, מאיה ויובל מחזיקים יחד את גלי התינוקת, קרן והילדים מתגלגלים מצחוק על הדשא באיזה פארק... שלומי לא הופיע באף אחת מהתמונות.

בנוסף קנו גם צבע. גוון צהוב בהיר שהמוכר הבטיח שיינתן מראה מואר לבית. את הרהיטים הם הזיזו למרכז הסלון, כיסו אותם בסדינים וכל אחד לקח גלגלת של צבע. מאיה חיברה את הטלפון שלה לרמקול והבית התמלא במוסיקת פופ קצבית. אולי בגלל זה הם לא שמעו את הדפיקות בדלת. או שאולי ליז בכלל לא דפקה אלא ישר נכנסה, עדיין מרגישה כמו בעלת הבית.

קרן לקחה ממנה את הקופסה והודתה לה שוב על העזרה עם הדוד והתנצלה על הזמן שהם גזלו ממנה.

למה היא עדיין מתנצלת? זאת ליז שצריכה להתנצל על

כך שהברז היה סגור מראש, ועל התריס התקוע ועל הדלת המתקלפת. הקופסה סיפקה לקרן תירוץ מצוין ללכת למטבח והיא קיוותה שעד שתחזור לסלון ליז כבר לא תהיה שם, אבל כשחזרה ליז עדיין הייתה שם, מדגימה ליובל איך לאחוז בידית הגלגלת כך שהצבע יתפזר בצורה שווה ונוחה יותר, ולפני שקרן הספיקה למחות, ליז תפסה מברשת והחלה לצבוע יחד איתם.

קרן לא יכלה להניא אותה בטענה שחבל על הבגדים שלה כי גם היום לבשה הבחורה הקטנה והתזזיתית בגדי עבודה מוכתמים. כנראה זאת הייתה התלבושת הקבועה שלה. "את עובדת בשיפוצים?" שאלה קרן, בעיקר כדי לנסות לכסות על המבוכה.

ליז צחקה את צחוק הכלב המשוגע שלה, "לא, אני סתם אחת שעברה יותר מדי דירות בחיים והגיעה ליותר מדי מאורות דולפות שבטעות חשבו שהן ראויות למגורים, אז הייתי חייבת ללמוד לעשות כל מיני דברים."

"כמה דירות כבר הספקת לעבור בחייך?" שאלה מאיה. ליז צחקה שוב, "אל תתני לגובה הזה להטעות אותך. כבר עברתי את גיל שלושים."

מאיה הביטה בה בהפתעה, "שלושים? אמא שלי בת שלושים והיא נראית הרבה יותר מבוגרת ממך."

"שלושים ושש," מיהרה קרן לתקן, אבל זה לא ממש ריכך את עוצמת העלבון. במיוחד שהאמינה שגם בגיל שלושים היא לבטח נראתה מבוגרת יותר מאיך שלזי נראית.

בגיל שלושים היא ילדה את גלי ולמרות שהיו סביבה נשים שרק החלו ללדת בגיל הזה, קרן ידעה שזו תהיה הלידה האחרונה שלה. לא רק בגלל שלא רצתה עוד ילדים, היא פשוט הרגישה מבוגרת מדי. כשגלי הייתה בת ארבע ושלומי ביקש מקרן שתפסיק עם הגלולות, היא קבעה תור לרופא להכנסת

התקן. לשלומי, כמובן, לא סיפרה על כך. האם ליז נשואה? האם יש לה ילדים? איכשהו זה לא נראה לקרן הגיוני. מאיה צדקה. ליז נראתה צעירה מגילה. זה לא היה רק הגובה והגודל הפיזי שלה. היה בה משהו ילדי, פרוץ. "ואיפה גרת?" המשיכה מאיה לשאול.

"כמעט בכל מקום," צחקה ליז והרשימה שלה כללה חצי ממדינת ישראל ורבע ממדינות העולם. מתברר שבזמן שהבית שירשה מסבתה עמד והרקיב, ליז טיילה בהודו, נפאל, בורמה, תאילנד וקמבודיה.

הילדים הקשיבו פעורי עיניים כשסיפרה על המקומות בהם גרה, על כפרים נידחים, ערים ססגוניות, על עבודה בשדות סויה, בחוות משי, בסדנאות במבוק ובבתי תמחוי. היא הגדירה את עצמה אומנית רב תחומית ואמרה שהיא עוסקת בעיקר בפסיפס ומוזאיקה. "נכון לעכשיו," הוסיפה בקלילות, "עד שיימאס לי ואעבור למשהו אחר."

לאט לאט החלה קרן להירגע. היה בליז משהו שפשוט חייב את זה. אי אפשר היה להישאר מתוחים לידה לאורך זמן. היא הקרינה נינוחות, כאילו כל העולם הוא דלת אחת גדולה שפתוחה לפניה. קרן הייתה חייבת להודות שהנוכחות של ליז הפכה את מלאכת הצביעה לנעימה הרבה יותר. היא צחקה כמעט מכל דבר, וכאשר לא צחקה חייכה את החיוך הרחב שלה. אפילו מאיה הייתה פחות זועפת.

לקראת הצוהריים עזבה קרן את כולם בסלון והלכה להכין משהו לאכול. בהתאם לנסיבות, זה לא יהיה משהו מורכב מדי. פתיתים ונקניקיות יעשו את העבודה. היא העמידה את הסיר על הכיריים כשנשמע פתאום קול התנגשות שגרם לה להחסיר פעימה. קרן רצה בחזרה אל הסלון.

במרכז החדר עמדה גלי והביטה באימה על שלולית צבע גדולה שנזלה ממגש הצבע שהתהפך. נתזים של צבע כיסו את

רגליה, את חולצתה ואת כל הסביבה. היא הרימה את מבטה אל קרן והחלה למלמל, "אני... אני, רק רציתי... היה חסר צבע..." השפה התחתונה שלה החלה לרעוד ועיניה התמלאו דמעות. קרן מיהרה אליה, התכופפה וחיבקה אותה חזק. "זה בסדר, חמודה. זה בסדר. לא קרה שום דבר. אנחנו ננקה הכל, לא יראו כלום." ברגע האחרון עצרה את עצמה מלומר, "אבא לא יידע." גלי החלה להתייפח בתוך החיבוק של קרן, גופה הקטן רועד בלי שליטה. יובל התקרב גם הוא אל גלי, הניח יד על גבה ולחש לה, "את לא צריכה לבכות. אף אחד לא כועס עלייך," ואז הוא הרים את מבטו אל קרן, כאילו מבקש אישור.

"ברור," מיהרה קרן לחזק את דבריו, "אף אחד לא כועס." מרגע לרגע נחלשו יפחותיה של גלי והיא נרגעה. "בואי," אמרה קרן, "נשטוף לך את הפנים." היא הרימה את גלי בזרועותיה. כשפנתה ללכת לכיוון המקלחת, הבחינה בליז שעמדה קפואה והביטה בהם בתערובת של בלבול והפתעה. לרגע קרן שכחה שליו שם. אז מסתבר שהיא לא רק מחייכת כל הזמן. עכשיו היא רואה מי הם באמת, משפחה שרוטה, פגומה. אולי זה יגרום לה להתרחק.

כשחזרו לסלון, אחרי שגלי נרגעה, ליו עדיין הייתה שם, אבל האווירה הקלילה והנינוחה נעלמה. מאיה ניתקה את הטלפון מהרמקול ועכשיו הייתה מחוברת אליו עם האוזניות שלה. ליו סיפרה איזה סיפור אבל גם יובל לא ממש הקשיב. עננה של כבודת ריחפה מעליהם. עננת זיכרון הפחד המצמית שאחז בהם בכל פעם שמשוהו נשבר או נשפך.

קרן חזרה למטבח לוודא שהאוכל לא נשרף וערכה את השולחן לארבעה. בקופסת הפלסטיק שליו החזירה היא מילאה פתיתים ונקניקיות.

קרן קראה לילדים לשטוף ידיים ולבוא לאכול. "תודה על העזרה, טוב," היא אמרה לליו והושיטה לה את

הקופסה עם האוכל, נמנעת מלהביט לכיוונה של מאיה, "זה אמנם לא טוב כמו הלזניה, אבל בכל זאת."
"את צוחקת?" חייכה ליז, "פתיתים זה המאכל האהוב עליי."
קרן אילצה את עצמה לחייך בחזרה. היא לא יכלה לחשוב על דרך מעודנת יותר מקופסת פתיתים כדי לרמוז לליז שהיא לא אורחת רצויה ושזה הזמן ללכת.
ליז הוציאה מכיס המכנסיים שלה כרטיס ביקור והושיטה לקרן. היה כתוב עליו באותיות צבעוניות 'סטודיו עליז - אומנות רב תחומית, מתנות בהתאמה אישית וסדנאות'.
"זה מספר הטלפון שלי. את מוזמנת להתקשר מתי שאת צריכה. ו... תודה על ארוחת הצוהריים. חסכת לי את המאמץ לפתוח קופסת שימורים."
קרן לקחה את הכרטיס, ורגע אחרי שלזי הסתובבה ללכת קראה אחריה, "את לא צריכה להחזיר את הקופסה. תשאירי אותה אצלך," ובלי לחכות לתשובה סגרה את הדלת, למרות שעם ריח הצבע הכבד, אולי היה עדיף להשאיר אותה פתוחה. את כרטיס הביקור של ליז זרקה לפח.
"למה את זורקת אותו?" שאל יובל.
"ראית מה קרה פה." ענתה קרן, "ראית איך היא הסתכלה עלינו. אתה לא רוצה שהיא תתחיל לשאול שאלות."
עדיף שהם ילמדו להסתדר בעצמם. אם היא צריכה ללמוד כיצד לפתוח ברזים חלודים ואיך להשתמש בגלגלת צבע, היא תעשה את זה.

*

במהלך אחר הצוהריים הם סיימו את מלאכת הצביעה ובערב הילדים שוב נרדמו בשניות, עייפים מהיום העמוס. קרן השאירה את כל החלונות פתוחים כדי שהבית יתאוורר והצבע יתייבש. רוח נעימה קררה את הבית. באשדוד הם היו מדליקים מזגן במשך כל היום, אבל כאן היה האוויר קריר בשעות הערב.

היא תנצל את הזמן כדי לעבוד קצת.

כשהייתה סטודנטית, שעות הערב המאוחרות היו השעות החביבות עליה. אז הייתה יושבת לעבוד על המטלות שלה או לומדת למבחנים, לפעמים עד השעות הקטנות של הלילה. שותפתה לחדר במעונות האוניברסיטה קראה לה ינשופית. שלומי, לעומת זאת, היה טיפוס של בוקר. תמיד העדיף את המשמרות המוקדמות, גם אם זה אמר שהוא צריך לצאת מהבית בחמש לפנות בוקר. כמו כל דבר אחר, קרן למדה להתאים את עצמה אליו. אבל עכשיו יכלה שוב לחזור אל הרגליה הישנים. היא הכינה לעצמה כוס תה והתיישרה ליד שולחן הכתיבה הישן. כשהניחה את ידיה על השולחן, הרגישה שמשטח העץ כאילו מתרכך מעט עבורה, מוכן ומזומן לקבל אותה אליו. זאת הייתה מחשבה טיפשית, היא ידעה, אבל בכל זאת הרגישה שהשולחן הזה אוהב אותה. היא עברה על תיבת הדואר הנכנס שלה, החלה למיין את הפניות למשימות חשובות ודחופות יותר ופחות. היו תיקונים שיש להכניס לעבודה ששלחה ללקוח כבר לפני שבועיים, שתי בקשות חדשות להצעות מחיר, ושלושה פרויקטים פתוחים שהדד-ליין שלהם התקרב.

קול נקישה על החלון הקפיץ אותה. היא כמעט שפכה את התה שלה על מקלדת המחשב.

“אוי, סליחה, לא התכוונתי להבהיל אותך. פשוט ראיתי אור בחלון.”

תלתלים פרוצים. חיוך רחב ומטופש. שוב ליז. מה יש לה, לבחורה הזו שהיא מתעלקת כך? קרן תצטרך להבהיר לה שמכירת הבית הושלמה, זה כבר לא הבית של סבתא שלה ואין לה מה לחפש פה.

ליז נופפה בשקית נייר חומה.

“שבלולי קינמון מ'לחם גד'. מכירה? אחלה מאפייה, את עוד

תכירי. אפשר להיכנס?"

"אני בדיוק מנסה לעבוד."

"נהדר", הכריזה ליז, "אין כמו הפסקת תה ושבלולי קינמון באמצע העבודה", ובלי לחכות לאישור היא פשוט דילגה פנימה דרך החלון.

הוספת רשתות, קרן ציינה לעצמה בראש.

ליז הניחה את שקית הנייר על השולחן. ריח חמים של קינמון דיגדג את אפה של קרן. היא שלחה מבט בשעון שלה. כמעט עשר בלילה. ממש לא זמן לאכול. בטח לא פחמימות. לליז כנראה לא היה אכפת מהשעה כי היא שלפה שבלול זהוב ונגסה בו בתיאבון, כמעט בולעת חצי ממנו.

"אז השארת את השולחן", היא החוותה עם סנטרה, מדברת תוך כדי לעיסה נמרצת, "גם אני תמיד אהבתי אותו. אמא של סבתא שלי הביאה אותו מרומניה. הוא בטח בן איזה מאתיים, היית מאמינה?"

"למה השארת אותו פה?"

ליז משכה בכתפיה, "הרגשתי שנכון לו להישאר כאן".
קרן לא יכלה שלא להסכים.

"הבאתי לך את זה", ליז שלפה ספר קטן עם כריכת עור ישנה ומחורצת והושיטה אותו לקרן. קרן פתחה את הספר בעמוד אקראי. הדפים המצהיבים היו גדושים בכתב יד קטן וצפוף. יומן. צורת האותיות וחוסר האחידות בעוביין העידה על כך שהכותב השתמש בציפורן. האותיות עצמן היו עבריות אך השפה לא הייתה עברית.

"זה כתוב ביידיש."

"אהממ..." הפה של ליז היה מלא בשבלול קינמון נוסף. קרן חשבה שעוד רגע היא עלולה להיחנק, "אמרת שאת יודעת יידיש."

"אני יודעת לדבר, קצת", הנמכת ציפיות. תמיד להגמיק

ציפיות. קרן עברה בין העמודים, מפרידה בזהירות את הנייר הדק, שלא לפגוע בו. בראש חלק מהדפים צוין תאריך עברי. תרנ"ט... תרס"א... קרן ניסתה לחשב בראשה כמה עתיק היומן. "של מי זה?"

"זה היה של סבתא שלי. מצאתי אותו במגירה האמצעית. יש מפתח," ליו כבר התכופפה לכיוון הרגל האחורית. "כבר מצאתי אותו," דיווחה קרן.

ליו הרימה זוג גבות, "מרשים, אחותי. לי לקח שנים למצוא את המפתח הזה. אין לך מושג כמה חיפשתי אותו. המגירה הנעולה הזו הטריפה אותי, ובכל פעם ששאלתי את סבתא שלי מה יש שם, היא לא הסכימה לענות. הייתי בטוחה שהיא מחביאה שם איזה סוד נורא. תקופה מסוימת חשבתי שאולי שם נמצאת זהותו של אבא שלי, זאת הייתה מחשבה טיפשית. לסבתא שלי לא היה מושג מי הוא היה. אני אפילו לא בטוחה שאמא שלי ידעה."

יותר מדי מידע. יותר מדי מידע אישי ורגיש, שקרן לא ביקשה לדעת על בחורה שלא הייתה מעוניינת להכיר. אנשים תמיד רוצים משהו בתמורה למה שהם נותנים. אם הם מספרים לך את הדברים הרגישים ביותר על עצמם, הם מצפים שתשיבי להם באותו מטבע. היא הייתה חייבת לנתב את השיחה לאפיקים אחרים. "איך מצאת אותו בסוף? את המפתח, אני מתכוונת." "בגיל שמונה בערך, נראה לי. אמא שלי באה לקחת אותי חזרה הביתה ולא רציתי ללכת איתה, אז התחבאתי מתחת לשולחן. החזקתי ברגל שלו בכל הכוח כשאמא שלי נסתה למשוך אותי החוצה. אבל גם אחרי שמצאתי את המחברת הזו במגרה, סבתא שלי עדיין לא הסכימה לספר לי מה זה ומה כתוב שם. אחרי שהיא נפטרה לקחתי את המחברת. את המפתח החזרתי למחבוא שלו כי זה נראה לי נכון יותר. וגם כי אחרת בטוח הייתי מאבדת אותו. אבל אין לי איך לקרוא את זה, אני

חושבת שאולי זה הסיפור שלה. הגברת פומרנץ, כך אמרו לה, הייתה בת תשעים וארבע כשנפטרה. אם לוקחים בחשבון שעברו מאז כבר שש שנים, זה אומר שנולדה לפני מאה שנה. ועדיין, לא ייתכן שהיא חיה בשנת תרנ"ט. לפי החישוב של קרן, זה יוצא 1898. אם כך, היומן לא היה שלה. אבל של מי? ולמה הוא כאן?
"את חושבת שתוכלי לתרגם את זה?" ליו הביטה בה בציפייה.

"אני מתרגמת לשפות בלקניות."
ליו התעלמה מהתשובה שלה, "את חושבת שתוכלי לתרגם את זה?"

"מעולם לא קראתי יידיש. רק דיברתי."
"עם סבא או סבתא שלך?"
"לא, עם סבא וסבתא שלי דיברתי יוונית. לפעמים קצת לדינו". אלו היו סבה וסבתה מצד אביה. ואילו סבתה מצד אמה נולדה בארץ ודיברה רק עברית במבטא צברי גאה של לוחמת פלמ"ח.

"אז איפה למדת יידיש?" ליו שלפה את השבלול השלישי מהשקית והתיישבה על קצה השולחן, מנדנדת את רגליה באוויר כמו ילדה קטנה.

"בדויר מוגן. עבדתי שם שנה אחת אחרי שסיימתי את התיכון."
"לא עשית צבא?"

הנה זה בא. שעת התשלום. עליה להחזיר סיפור משלה. אולי עדיף כך. אולי אם תזרוק את העצם הזו לא תיאלץ לספר דברים אחרים. "קיבלתי פטור. נולדתי עם כליה אחת לא מתפקדת." זה לא היה נורא כמו שזה נשמע.

למעשה, אפשר לחיות עד מאה ועשרים עם כליה אחת בלבד ואפילו לרוץ מרתונים. זה מה שהרופאים אמרו להורים שלה. אבל הצבא לא לקח סיכונים. היא ידעה מראש שסיכוייה

להתגייס נמוכים ובכל זאת זה לא הפחית מתחושת האכזבה ואפילו העלבון. להיטותה של קרן לשרת בצבא הגנה לישראל לא נבעה מרגש פטריוטי חזק במיוחד. היא פשוט רצתה להיות כמו כולם. סתם כמו כולם.

במקום זה היא מצאה את עצמה בגיל שמונה־עשרה בלי שום דבר לקום אליו בבוקר. מעבר ישיר מבית הספר לאוניברסיטה נראה לה מהיר מדי וגם לא רצתה להיות ילדה קטנה בין סטודנטים מבוגרים יותר שכבר הספיקו לעבור שלוש שנים בצבא ולהיזרק אחר כך עוד חצי שנה בהודו או בדרום אמריקה. אז כשחברה של אמא שלה הציעה לה משרה בתור עובדת כוח עזר במגדלי הים התיכון, קרן חשבה שזה יהיה סידור מצוין לשנה אחת. היא תמיד הסתדרה טוב עם זקנים.

והיא אכן הסתדרה עם פולה ואסתר וגברת לייבוביץ' שניהלו פרלמנט אקסקלוסיבי ולימדו אותה לשחק רמי לפי החוקים ה"אמיתיים", ולשתות תה עם קוביית סוכר בין השיניים ולרכל על שוורצע'ס בידיש.

"הרווחת. צבא זה חרא." ליז ליקקה סירופ סוכר דביק מאצבעותיה. המהירות בה חיסלה את המאפים הייתה מדהימה. "זה גם מה שאחותי הגדולה אמרה. אבל היא לא נאלצה להסביר חמש פעמים ביום למה היא מרוויחה כסף או לומדת לתואר ראשון בזמן שכל בני גילה נותנים את החיים למדינה." זה מה ששלומי היה מטיח בה בכל פעם שהזכירה את התואר שלה - את התואר הזה עשית בזמן שהחברים שלך נתנו את החיים שלהם.

"נראה לי שאני נתתי למדינה בעיקר כאב ראש בזמן השירות שלי," חייכה ליז. היא התרוממה מהשולחן בקפיצה וניערה מהחולצה שלה פירורי מאפה. "נשאר שם עוד שניים," היא הצביעה על שקית הנייר, "תאכלי, הם נהדרים. לילה טוב." ובלי לחכות לליווי היא יצאה מהבית. לפחות הפעם דרך הדלת.

את היומן, השאירה על השולחן.
קרן הרימה אותו שוב ופתחה בעמוד הראשון. הייתה לה
עבודה לעשות ואפס כוונה להיכנס למחויבות כלשהיא מול
ליו, אבל התאריך שהופיע בראש העמוד הראשון הצביע על
שנת 1896 ועורר את סקרנותה, והמילים הצפופות משכו אותה,
כאילו מחכות כבר שנים שמישהו יקרא אותן.

4

ד' באדר תרנ"ז

ורח יקירתי,
אני כותבת לך על אף שידועת אני שלעולם לא תקראי מילים
אלו. איש לא יקרא אותן מלבדי. מילים אסורות הן. אילו ידע
מנחם שהעזתי לכתוב את הדברים, ודאי יקרע הדפים וישליך
הקרעים לאש. מילות חולשה וקטנות אמונה, יקרא להן. אך מה
אעשה ואני מרגישה חלשה ואין בי כל אמונה.
יוכבד נכנסה היום אל צריפנו ונתנה לי המחברת. ידעה
להיכנס בזמן שמנחם היה בשדה ואמרה כי המחברת הגיעה עם
משלוח הציוד שהוזמן מחיפה. "את תפיקי ממנה יותר תועלת
מאשר הגזבר שלנו," אמרה בחיוך והלכה.
מכירה אני היטב חיוך זה. אין זה חיוך של שמחה כי אם של
רחמים. האם עד כדי כך בולט סבלי לעין כל? ואם כן, מדוע
נדמה כי כולם מבחינים בו מלבד מנחם?
כנראה ידעה יוכבד עד כמה מכבידה עליי הברידות וחשבה
כי כתיבת הדברים תקל במעט. יוכבד חברתי היחידה כאן.
ראשונה הבחינה כי אינני מקבלת יותר מכתבים וגם לא שולחת.
כששאלה אותי מדוע והאם קרה משהו, פטרתי אותה בתשובת
סרק. וכי מה אומר? שמנחם אסר עליי להמשיך להתכתב עם
משפחתי ועם יקירי? שנחוש הוא לגדוע כל קשר שהיה לנו
עם הגולה? שרק ארץ ישראל והפרחתה חשובים בעיניו?

לא אמרתי לה כל זה, אבל נראה כי הבינה דבר מה. והנה אני כותבת. אך מכיוון שמוזר הדבר בעיניי לכתוב לעצמי, כותבת אני לך, ורה. אילו רק היית כאן לצדי, אילו רק יכולנו שוב להתכסות יחד בשמיכה אחת אל מול האח ולספר אחת לשנייה את אשר על לבנו כמו שהיינו עושות פעם. את כל כך חסרה לי כאן. הם כולם חסרים לי. אמא ואבא ושלמה ונתן. הבית חסר לי, החצר, החנות, בית הכנסת והמאפייה של שולם. מתגעגעת אני לריח הלחמניות והקיגל ועוגות השמרים. כאן, כל שמריחים הוא גללי בהמות להסקת התנורים.

הגשם יורד במטחים אכזריים ובקושי גג יש לראשנו. אנשיו של הנדבן הבטיחו לנו שנקבל כאן בתים ואדמות, טובים יותר מאלו שהיו בזיכרון יעקב, ומנחם, כמו תמיד, האמין להם. אך מה שחיכה לנו כאן היה בתי לבנים מגושמים ודלים עם משקופי עץ גסים. בכל בקתה רק שני חדרים - אחד למתבן ואחד למגורים. וכשהגשם צולף בזעף, נכנסות אף הבהמות אל תוך הבית.

הנדבן העניק בחסדו פרה אחת לכל שני איכרים. את שלנו אנו חולקים עם משפחת סנדלר, ומכיוון שלהם ילדים וצורכי משפחה ולנו לא, הפרה חולקת את הבקתה עמנו.

עם בוא הגשמים נבקעו חורים בגג ומים נטפו פנימה בלי סוף והפכו את הרצפה הכבושה לעיסה של בוץ. אתמול התקינו לנו גג פח אך נדמה לי כי בכל רגע תעקור אותו הרוח ממקומו. הפלאחים המוסלמים שגרו כאן לפנינו ידעו כיצד לטפל בגגות הבוץ והקש על מנת שיגנו עליהם בחורף, אך אנו איננו פלאחים והארץ הזו זרה לנו. וכפי שאין אנו יודעים איך להוציא לחם מן האדמה הקשה הזו, גם מלאכת הגגות נעלמה מאיתנו. אילו הייתה רואה אותי אמי, מה הייתה אומרת? ומה היית אומרת את? ודאי היית מזכירה לי את הפצרותייך שלא אסע.

אינך יודעת עד כמה אני מצטערת שלא שמעתי לך. מנחם לעומת זאת, רק הולך ומתחזק באמונתו היוקדת. נדמה כי כל צרה שנוחתת על ראשו מעמיקה עוד את נחישותו להוכיח כי בארץ זבת חלב ודבש אנחנו יושבים ולא בארץ אוכלת יושביה. אינו מקשיב לי יותר. מבינה אני היום, כי מעולם לא הקשיב. שומע הוא רק את שירצה לשמוע. ואם מנסה מישהו להוכיחו אחרת, אוטם אוזניו ולבו. ונחוש הוא שגם אני לא אשמע דבר שאינו מתקבל על דעתו. משום כך אסר עליי לקרוא את מכתבייך, אותם כינה "דברי חולשה ורפיסות הרוח". ואילו עבורי, היו מכתבייך נחמה יחידה בתוך חיי הסבל והייאוש שאני נתונה בהם.

התקווה כי במתולה ישתפר מצבנו נכזבה כבר בימים הראשונים. הגענו לכאן בדרך לא דרך, על עגלה רתומה לפרדה. כשישים איש היינו, רובם רווקים וחלקם אנשי משפחה עם ילדים קטנים שלא חדלו לבכות כל הדרך. גם אני ביקשתי לבכות, אך שתקתי.

וכי מה יכולתי להגיד? את כל שהיה לי לומר אמרתי עוד בטרם נפלה ההחלטה להצטרף למתיישבים בצפון, וכל תחנוניי ודמעותיי נפלו על אוזניים ערלות. מרגע שהחליט מנחם כי נהיה אנו בין החלוצים, לא הייתה דרך להניאו מכך. אנשיו של הנדבן הכריזו כי רק הטובים ביותר יישלחו ומנחם הרי רואה עצמו כטוב ביותר. כל מילה בדבר קושי או מכאוב מבוטלת על ידו בבוז. אין קושי כשבאים לגאול את אדמת הקודש.

השבילים לכאן משובשים. אין אף דרך ראויה לשימוש של אדם אירופאי, רק אדמות פרא ואנשי פרא המטילים חיתתם על האזור. אין אדם יכול לעזוב את מקום היישוב מבלי לחשוש ששוודים יתקפוהו בדרך ויהרגוהו חרב.

בזיכרון יעקב נאלצנו להתמודד עם הפלאחים הערבים ותוצרתם החקלאית הטובה לאין שיעור משלנו, אך כאן על

חיינו ממש אנו נלחמים. הדרוזים נרדפים על ידי המוסלמים שדתם שונה, ואלו מכלים את זעמם בנו. האיכר יוצא לעבד את אדמתו בבוקר ואינו יודע אם ישוב בערב. ומי שלא הרגוהו הפורעים, ימצא מותו ממחלה או מחיה רעה.

ואף על פי כן, רוקדים הרווקים בכל ערב ואף חלק מהאיכרים הנשואים מצטרפים אליהם. נדמים הם בעיניי כמשוגעים גמורים. את ימיהם מכלים בעבודה קשה שאינה נושאת פרי ואת הלילות מעבירים בריקודים ובאספות, כדי לפצות על היעדרם של חי רוח. התאמיני ורה, שכבר חודשים לא ראיתי ספר? גם עיתונים אינם מגיעים לכאן ומכתבים רק לעיתים רחוקות. ואני הרי יודעת שאין לי כל דואר לצפות לבואו.

ואת? מה חושבת את עליי? האם כועסת על שאיני שולחת לך עוד מכתבים? האם מצפה את למכתביי?
עבורי לא נותר במתולה דבר שאוכל לצפות לו.

ממני,

נוצי.

רוצים לקרוא עוד?

לרכישה :

<<<